

Rīgā, 2019. gada 20. martā

**LR Saejmas Sociālo un darba lietu komisijas
Sabiedrības veselības apakškomisijai**
Jēkaba ielā 11, Rīgā, LV-1811

LR Veselības ministrijai
Brīvības ielā 72, Rīgā, LV-1011

EAPN-Latvia priekšlikumi veselības aprūpes
sistēmas pieejamības pilnveidošanai

Biedrības „EAPN-Latvia” Eiropas Sociālās politikas darba grupa ir analizējusi veselības aprūpes sistēmas ietvaros plānoto pasākumu kopumu, kā arī iepazinusies ar Veselības ministrijas Informatīvo ziņojumu „Par veselības reformas pasākumu īstenošanu 2019. gadā”, kā arī **identificējusi problēmas veselības aprūpes pieejamības jomā, kas tieši skar vai netieši ietekmē neaizsargātās un nabadzības riskam pakļautās iedzīvotāju grupas.**

Turklāt EAPN-Latvia vērš jūsu uzmanību uz to, ka Eiropas Savienības Padome ieteikumos par Latvijas valsts reformu programmu 2017. gadā norādījusi, ka nepieciešams „paaugstināt līdzekļu izlietojuma lietderīgumu veselības aprūpē un veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, tai skaitā samazinot maksas pakalpojumus un garās rindas uz pakalpojumiem”, savukārt 2018. gadā, ka vajadzīgs „uzlabot veselības aprūpes sistēmas pieejamību, kvalitāti un izmaksu lietderību”.

Diemžēl secināms, ka **Latvijas valsts nav rīkojusies pietiekami aktīvi**, lai ieviestu iepriekš norādītos ieteikumus, jo Eiropas Komisija 2019. gada ziņojumā par Latviju izteikusi kritiku, ka Latvija veselības aprūpes pieejamības, kvalitātes un izmaksu lietderības uzlabošanā ir panākusi vien nelielu progresu, norādot, ka slikti veselības rezultāti ir saistīti ar zemiem publiskajiem izdevumiem veselības aprūpei un neveselīgu dzīvesveidu, valsts finansētas veselības aprūpes ierobežotā pieejamība noved pie neapmierinātām vajadzībām pēc aprūpes un iespēju nevienlīdzības, brīvprātīga veselības apdrošināšana daļai iedzīvotāju draud pasliktināt viņu veselības stāvokli, Latvija saskaras ar veselības aprūpes darbaspēka trūkumu, kas kavē valsts veselības aprūpes sniegšanu un apdraud veselības aprūpes reformu sekmīgumu, kā arī veselības aprūpes sistēma joprojām nesāņem pietiekamu finansējumu.

EAPN-Latvia iepriekš minēto problēmu risināšanai pieprasa steidzamu likumdevēja un izpildvaras rīcību, veicot šādus pasākumus:

1. Palielināt valsts budžeta finansējumu veselības aprūpes sistēmai uz 5% no IKP pašreizējo 3,6% vietā, vērtējot nepieciešamās investīcijas no valsts budžeta līdzekļiem veselības aprūpes jomā kopsakarā ar ilgtermiņa ieguvumiem tautsaimniecībā un iedzīvotāju

labklājībā. Novērst neefektīvu un izšķērdīgu valsts budžeta līdzekļu izmantošanu veselības aprūpes sistēmā.

2. Samazināt administratīvās izmaksas valsts veselības aprūpes iestādēs, novirzot līdzekļus ārstniecības personu atalgojuma palielināšanai. Radīt motivējošu atalgojuma sistēmu ārstniecības personām, novēršot to aizplūšanu uz privātajām ārstniecības iestādēm un ārvalstīm. Ieguldīt līdzekļus ārstniecības personu kvalifikācijas pilnveidošanā un apmācībās, īpaši ārstniecības iestādēs reģionos.
3. Piešķirt pietiekamus līdzekļus ģimenes ārstu darbības nodrošināšanai, maksimāli samazinot tiem uzlikto birokrātisko slogu un nodrošinot iespēju savās praksēs nodarbināt pietiekamu atbalsta personālu – māsas un ārsta palīgus, īpaši ģimenes ārstu praksēs lauku apvidos.
4. Likvidēt kvotu sistēmu valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanai.
5. Noteikt saprātīgu maksimāli pieļaujamo gaidīšanas laiku valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanai, lai nodrošinātu pacientiem pēc iespējas drīzāku ārstēšanu, tādējādi novēršot ielaistu gadījumu veidošanos un kategoriski nepieļaujot invaliditātes rašanos vai pat pacienta nāvi. Nodrošināt valsts apmaksātu speciālistu konsultāciju pieejamību pēc ārstēšanās stacionārā.
6. Sadarbībā ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju risināt jautājumu par atsevišķu pašvaldību sadarbību un kopdarbību veselības aprūpes pieejamības nodrošināšanā (konkrēti – nodrošinot pacienta transportēšanu uz ārstniecības iestādi vai veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanai citā pašvaldībā).
7. Garantēt tūlītēju rehabilitācijas pakalpojumu pieejamību pacientiem, kuriem tādi ir nepieciešami, tādējādi nodrošinot maksimāli ātru darbaspēju atjaunošanos. Noteikt elastīgu termiņu valsts apmaksāto rehabilitācijas pakalpojumu izmantošanai.
8. Optimizēt līdzekļu sadalījumu dažādu ārstniecības pakalpojumu finansēšanā, izvairoties no nevajadzīgām ārsta-speciālista konsultācijām un diagnostikas pakalpojumiem. Lai nodrošinātu izmeklējumu kvalitāti un nepieļautu nekvalitatīvus izmeklējumus, pārskatīt ārstniecības iestāžu sertifikācijas kritērijus un noteiktos tarifus par izmeklējumu veikšanu.
9. Atvieglot invaliditātes noteikšanas kārtību, atsakoties no nevajadzīgiem izmeklējumiem. Gadījumos, kad nav paredzams, ka personas ar invaliditāti veselības stāvoklis varētu uzlaboties vai personai atjaunoties darbaspējas, objektīvi izvērtējot, noteikt invaliditāti uz maksimāli ilgu termiņu vai uz mūžu.
10. Maksimāli ieguldīt līdzekļus slimību profilakses pasākumos, īpašu uzmanību vērst uz agrīnu slimību diagnostiku, piešķirot atbilstošus finanšu resursus gan savlaicīgu diagnostikas pakalpojumu un speciālistu konsultāciju nodrošināšanai, gan iedzīvotāju motivēšanas un informēšanas pasākumiem.

11. Īpaši pievērst uzmanību veselības veicināšanas pasākumiem un sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju panākt, ka bērnu un jauniešu izglītošana par veselīgu dzīvesveidu tiek integrēta vispārējās izglītības un interešu izglītības programmās.

EAPN-Latvia ir Eiropas lielākās nevalstisko organizāciju koalīcijas EAPN – Eiropas Pretnabadzības tīkla (European Anti-Poverty Network) nacionālā organizācija, kas strādā interešu aizstāvībā nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanai. EAPN-Latvia apvieno 35 Latvijas nevalstiskās organizācijas. Tuvāk www.eapn.lv

Būsim pateicīgi par atbildi!

Laila Balga

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Laila Balga'.

Valdes priekšsēdētāja

Sagatavoja EAPN-Latvia Eiropas Sociālās politikas darba grupa sadarbībā ar Latvijas Ģimenes ārstu asociāciju un Latvijas Lauku ģimenes ārstu asociāciju.
Kontakti: tel. 27494877, e-pasts: elina.alere.fogele@eapn.lv